

УДК 332.146:330.341.1

Бакай В.Й., к.е.н., доцент,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна

SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ РЕГІОНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Підвищення рівня життя людини є головною задачею для регіональних органів виконавчої влади, і для її реалізації на практиці мають бути створені належні умови, залучені інструменти та використані можливості. Розв'язання такого роду задачі залежить від ефективності функціонування органів регіональної влади та обізнаність її представників стосовно наявних конкурентних переваг регіону та можливостей їх розширення і розвитку, вміння їх вчасно визначати, позиціонувати, розвивати та використовувати на практиці з метою соціально-економічного й інноваційного розвитку регіону. Реалізація такого сценарію можлива винятково на підґрунті тісного взаємовигідного зв'язку між усіма сферами господарювання регіону та учасниками регіональної економіки, що можливо забезпечити через впровадження нового для світової економіки інструменту регіонального управління – смарт (smart) або розумної чи інтелектуальної спеціалізації.

Розумна спеціалізація регіону є ключовим інструментом для стимулювання інноваційного розвитку. Вона дозволяє регіонам визначити свої конкурентні переваги і спрямувати увагу на розвиток певних секторів, де у них є потенціал стати лідерами. Це сприяє залученню інвестицій, розвитку нових технологій, створенню робочих місць і загалом підвищенню економічного потенціалу регіону. У сучасному глобальному світі, де конкуренція дуже висока, така спеціалізація є важливим інструментом для забезпечення стійкого економічного росту і підвищення конкурентоспроможності регіону.

Smart-спеціалізація регіону як інструмент інноваційного розвитку – це концепція, яка фокусується на виявленні та розвитку унікальних сильних і конкурентних переваг відповідного регіону [1]. Цей підхід передбачає

зосередження ресурсів і зусиль у сферах, де регіон має потужний потенціал для зростання та інновацій, а не намагання бути хорошим у всьому. Використання такого підходу у регіональному розвитку повинно [2]:

- 1) розвинути збалансованість регіонального розвитку;
- 2) сформувати основу для створення нових робочих місць;
- 3) вивести адміністративні послуги на новий рівень;
- 4) забезпечити екологічну стабілізацію.

Такий підхід передбачає концентрацію зусиль на вдосконаленні вибраних сфер або галузей, в яких регіон має конкурентні переваги чи потенціал для інноваційного розвитку. Дозволяє ефективно використовувати ресурси та залучати інвестиції для створення сприятливої екосистеми для інновацій. Однією з ключових переваг smart-спеціалізації є можливість створення унікального диференційованого пропозиції для ринку, що сприяє створенню нових ринків та збільшенню конкурентоспроможності регіону. Крім того, дозволяє ефективніше використовувати інноваційні технології та залучати талановиті кадри для розвитку обраної спеціалізації. Проте на шляху до успішної smart-спеціалізації можуть виникати різні проблеми, такі як нестача фінансування, недостатня кваліфікація кадрів, низька науково-технічна база тощо. Для успішного розвитку такої стратегії необхідно створити сприятливі умови для співпраці між галузями, науковими установами та бізнесом, а також постійно вдосконалювати інноваційну інфраструктуру.

Особливо питання розвитку smart-спеціалізації стало більш актуальним в умовах коронавірусної інфекції COVID-19, коли кожен регіон країни зіткнувся з проблемою протистояння такого роду пандемії, а згодом з повномасштабною війною з російською федерацією на значній частині території країни. Особливо російську воєнну агресію на особі відчули такі регіони України, як Київський, Чернігівський, Сумський, Харківський, Херсонський, Запорізький, Луганський та Донецький, які потребуватимуть інвентаризації збереженого бізнесу та побудови нових, інноваційних напрямів регіонального розвитку.

Після закінчення війни, відбудова країни з використанням підходу smart-

спеціалізації, повинно здійснюватися на основі таких заходів:

- формування регіональної економічної політики з врахуванням її стійкості в непередбачених умовах та посиленням безпеки регіонів;
- використання сучасних інструментів регіональної економічної політики за новими стандартами, традиціями довоєнного періоду;
- координації формування програм соціально-економічного розвитку регіонів за підтримки міжнародних інститутів, фондів та організацій, які будуть долучені до їх відбудови на основі інвестицій.

Отже, використовуючи досвід, ресурси та можливості, які вже є в регіоні, smart-спеціалізація спрямована на сприяння інноваціям, створення нових економічних можливостей і стимулювання сталого зростання. Це може включати інвестиції в дослідження та розробки, сприяння підприємництву, побудову партнерства між підприємствами та науково-дослідними установами та підтримку розвитку навичок і талантів у ключових секторах.

Загалом smart-спеціалізація може допомогти регіонам визначити свої порівняльні переваги та розробити цілеспрямовану стратегію соціально-економічного розвитку, яка адаптована до їхніх сильних сторін і можливостей. Завдяки цьому регіони можуть підвищити свою конкурентоспроможність, залучити інвестиції та стимулювати інновації, що зрештою призведе до довгострокового зростання та процвітання, а Україна отримає шанс для відновлення економіки на новому вищому інноваційному рівні.

Література

1. Vakhovych I., Satyvaldieva B., Dooranov A., Slyenko M., Marchenko O., Salivonchuk I. Smart specialization of the region as a tool for modernizing innovative development. *Estudios de Economia Aplicada. Special issue «Innovation in the economy and society of the digital age»*. 2021. Vol. 39. No. 5, article number 4800. URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4800/4738> (Scopus).

2. Березіна О. Ю. Смарт-спеціалізація для покращення умов життя домогосподарств: європейський досвід // *Економіка і організація управління*. – 2018. – № 4 (32). – DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2018.4.4>.